

نقش والدین در پیشبرد برنامه درسی قرآن

حضرت علی علیه السلام:

« پدر باید برای فرزند خود، نام خوب انتخاب کند او را با ادب و نیکو تربیت کرده و به او قرآن بیاموزد. »

نهج البلاغه، فیض الاسلام، حکمت ۳۹۱

مقدمه

یک معلم حرفه ای همواره به نقش تعیین کننده والدین در پیشبرد برنامه های درسی اذعان داشته و در برنامه ریزی آموزشی خود به آن توجه می کند. او از خود می پرسد:

آیا والدین با چارچوب کلی برنامه درسی آشنا هستند؟

آیا آنان به ارتقاء کیفیت یادگیری فرزندانشان توجه می کنند؟

آیا آنان با روش های نظارت و پشتیبانی از برنامه درسی آشنایی دارند؟

آیا از توصیه های برنامه ریزان درسی اطلاع دارند و مقدمه کتاب درسی دانش آموزان را مطالعه می کنند؟

آیا والدین در فرایند یادگیری فرزندشان با معلم تعامل و مشارکت دارند؟

آیا والدین دانش آموزان نیازمند شرکت در کلاس های آموزش و توجیهی هستند؟

بسیار مناسب است در همان آغازین روزهای سال تحصیلی، والدین دانش آموزان را به مدرسه دعوت و درباره سؤال های بالا با ایشان گفت و گو کنیم. به ویژه درباره دروسی چون قرآن که معمولاً والدین، اطلاع چندانی درباره آن ندارند.

خانواده در سند تحول بنیادین

سند تحول بنیادین از خانواده ای سخن می گوید که « خانواده آینده » است. چرا که ویژگی های خانواده به عنوان یک نهاد اجتماعی و یک سیستم با گذشته بسیار متفاوت است. خانواده امروز، هسته ای شده است؛ در حالیکه قبلاً گسترده و پیوسته بود و این تفاوت، بر روند تعلیم و تربیت تأثیرگذار بوده است. شکاف نسلی امروز، در واقع، شکاف عصری است چون با دو نوع فرهنگ، ادبیات، برداشت، نگاه و زندگی بین افراد خانواده روبرو هستیم. معلمان باید خانه و خانواده امروز را خوب بشناسند و تفاوت های امروز و دیروز آن را خوب و جامع بفهمند. مثلاً بیش از ۹۵ درصد جامعه را افراد با سواد تشکیل می دهد، به این خاطر معلمان باید حرف نو، راهبردی و سازنده داشته باشند تا نسل جدید آن را بپذیرد.

در سند تحول بنیادین که یک برنامه راهبردی برای ایجاد تحول در آموزش و پرورش کشور است، ابعاد خانواده مطلوب از زوایای مختلف دیده و تعریف شده است. این سند، ناظر به آینده و مبتنی بر آینده پژوهی و در ذیل سند چشم انداز ۱۴۰۴ کشور تهیه و تنظیم شده است. هدف و انگیزه سند تحول بنیادین، ایجاد بستر مناسب برای رسیدن به تعلیم و تربیت اسلامی است. در این راستاست که تبدیل نظام آموزشی کنونی به یک نهاد فرهنگی - تربیتی، برنامه و راهکار محوری دست اندرکاران تهیه، تولید و اجرای سند تحول بنیادین است.

والدین و درس قرآن

نقش خانواده در میزان علاقه‌مندی و توجه دانش‌آموزان به قرآن کریم انکارناپذیر و بلکه حائز اهمیت است. به ویژه آنکه رفتار والدین در گرایش فرزندان به مفاهیم دینی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. علاقه و توجه والدین در رشد فرهنگ قرآنی فرزندان تاثیرگذار است. هر خانواده مسلمان، به قرآن‌آموزی کودک خود علاقه‌مند است؛ اما علاقه‌مندی نسبت به یک موضوع، با اقدام به انجام آن، متفاوت است. مشارکت والدین در پیشبرد برنامه درسی قرآن دوره ابتدایی چشمگیر و مؤثر است، اما در مقاطع تحصیلی بالاتر کمتر دیده می‌شود؛ که البته این روند محصول تعاملات اجتماعی و فرهنگ جامعه و از جمله فشار کنکور است. این موضوع باعث شده است تا به مرور انتظار والدین از فرزندان در زمینه فراگیری قرآن کمرنگ تر شود. (البته در سایر دروس هم کم و بیش وضعیت همین طور است.) و اگر برای خانواده‌ها آموزش قرآن و فواید آموزشی آن با سایر دروس و اشتغال مشخص و تعریف شود، یقیناً وضعیت متفاوت خواهد بود. این به میزان توانایی، علاقه و دغدغه‌مندی، مدیر مدرسه و معلم بستگی دارد.

راز داشتن فرزندان صالح

راز داشتن فرزندان صالح و متدین را می‌توان در «**میزان ارتباط والدین با قرآن کریم**» جست‌وجو کرد. در این زمینه آموزش و پرورش، رسانه‌های عمومی و مسئولان فرهنگ تبلیغی و ترویجی جامعه باید لزوم یادگیری و پرداختن به قرآن کریم را برای خانواده‌ها تبیین کنند. متأسفانه این موضوع در جامعه مغفول مانده است.

تاثیرات خانواده در زمان کودکی دارای اهمیت بسیاری است، به همین دلیل در برنامه‌های آموزشی به‌ویژه برای دوره ابتدایی، تدابیری دیده شده تا والدین با برنامه درسی، مرتبط و هماهنگ شوند. مانند تعیین دو صفحه از مقدمه هریک از کتاب‌های درسی قرآن دوره ابتدایی برای والدین محترم.

نقش الگویی والدین

با شرمندگی باید اعتراف کنیم که در حال حاضر برخی والدین حداقل ارتباط با قرآن کریم را دارند و اغلب ایشان در طول سال تحصیلی کمترین پیگیری را در جهت آموزش قرآن در مدرسه دارند. در حالیکه برای دستیابی به فضای مطلوب در نظام آموزشی نیازمند تلاش‌های خانه و مدرسه هستیم. برای برآورده شدن انتظاراتی که از آموزش قرآن وجود دارد، باید تمام امکانات و عوامل نظام آموزشی دست در دست هم دهند تا از طریق معلمان توانمند، عرصه را برای رسیدن به حد مطلوب فراهم سازند. مهم‌ترین و موثرترین شیوه در این راه، «**نقش الگویی والدین**» است.

۱۰ راهکار پیشنهادی:

نقش والدین در پیشبرد برنامه درسی قرآن، انکارناپذیر است. خوب است معلم محترم در این زمینه ضمن برگزاری کلاس آموزشی-توجهی برای والدین، ده راهکار زیر را به ایشان پیشنهادی کنید :

۱- برای فرزندانمان الگوی عملی باشیم. بگذاریم کودکان ما را هنگام خواندن قرآن و نماز ببینند. آنها آنچه که ما می‌گوییم نمی‌شوند، بلکه آنچه ما عمل می‌کنیم، می‌شوند.

۲- پیش‌گفتار کتاب درسی آموزش قرآن کودک خود را حتماً به صورت دقیق مطالعه کنید.

۳- فرزندان عزیزمان باید با تشویق‌ها و راهنمایی‌های لازم و به موقع، سادگی یادگیری قرآن را احساس کنند. از این رو «**تشویق به موقع**» و ایجاد «**احساس موفقیت**» در او، دوکلید طلایی در کسب موفقیت است.

۴- می توانید با تهیه لوح فشرده آموزش قرآن برای کودک خود، به یادگیری کامل تر و زیباتر قرآن به او کمک کنید تا آنچه را در مدرسه آموخته است، در خانه تمرین کند.

۵- حفظ آیات درسی قرآنی کتاب الزامی نیست؛ ولی اگر فرزند شما به حفظ آنها علاقه نشان می دهد، او را به انجام این کار تشویق کنید. این امر زمینه مشارکت او را در مسابقات قرآن مدرسه نیز فراهم می کند.

۶- در هر درس، یکی از عبارات زیبا، کوتاه و حکمت آمیز قرآن به نام پیام قرآنی آمده است. حفظ پیام قرآنی و ترجمه آن الزامی نیست؛ ولی اگر فرزند شما به حفظ پیام علاقه مند است، او را به این کار تشویق کنید تا بتواند به تدریج آنها را سرلوحه زندگی خویش قرار دهد.

۷- اگر شما با روش های آموزش روخوانی قرآن آشنایی دارید، از کتاب درسی پیشی نگیرید و هیچ قاعده ای را علاوه بر آنچه در کتاب آمده است به او نیاموزید. به یاری خداوند، این آموزش در پایه های بعد با نظم خاصی پیشرفته و کامل خواهد شد.

۸- هیچ وقت بر کودک خود سخت نگیرید، بلکه موفقیت های او را ارج نهید و با ملاحظت، نرمی، صبر و حوصله به او کمک کنید تا ضعف های خود را جبران کند.

۹- در دوره دوم ابتدایی (پایه های چهارم تا ششم) فرزند شما، علاوه بر روان خوانی آیات کتاب درسی، با آموزش ترجمه برخی از عبارات قرآنی ساده و پرکاربرد نیز آشنا می شود.

۱۰- به یاد داشته باشید نقش والدین در پیگیری و نظارت بر حسن اجرای آموزش قرآن مدرسه بسیار مهم است؛ پس یاور قرآنی معلم فرزند خود باشید.

معلمان محترم قرآن برای مشاهده فیلم « نقش والدین در پیشبرد برنامه درسی قرآن » به نشانی های زیر در « کانال کلاس معکوس آموزش قرآن کریم » مراجعه کنند :

۱- [F۲٪ قرآن اول ابتدایی /راهنمای والدین https://www.aparat.com/v/qUr1A2/F۲٪](https://www.aparat.com/v/qUr1A2/F۲٪/راهنمای والدین)

۲- [F۲٪ درس قرآن اول ابتدایی /راهنمای والدین https://www.aparat.com/v/vokSs۲٪](https://www.aparat.com/v/vokSs۲٪/راهنمای والدین)

رضا نباتی

از مؤلفین کتاب های درسی قرآن

دانشجوی دکترای فلسفه تعلیم و تربیت